Italija

Šiame skyriuje apžvelgiama Italijos teismų sistema.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Italijos teismų sistema grindžiama civiline teise.
Teisėjo, taip pat prokuroro funkcijas atlieka teismų sistemos nariai. Administracines funkcijas atlieka Teisingumo ministerija.
Teismų funkcijas galima būtų suskirstyti pagal toliau nurodytas sritis:
bendroji civilinė ir baudžiamoji jurisdikcija,
administracinė jurisdikcija,
apskaitos jurisdikcija,
karo jurisdikcija,
mokesčių jurisdikcija.
Administracinės bylos teismingos regioniniams administraciniams teismams (*Tribunali Amministrativi Regionali* arba TAR) ir Valstybės tarybai (*Consiglio di Stato*).
Apskaitos bylos teismingos Auditorių teismui (*Corte dei conti*). Prie Auditorių teismo dirba jiems pavaldi generalinė prokuratūra.
Mokesčių bylos teismingos provincijų mokesčių komisijoms ir apylinkių mokesčių komisijoms.
Karo bylos teismingos karo teismams, apeliaciniam karo teismui, karo priežiūros teismui, karo prokurorams prie karo teismų, vyriausiesiems karo prokurorams prie apeliacinio karo teismo ir generaliniam karo prokurorui prie Kasacinio Teismo.
Bendrosios civilinės ir baudžiamosios bylos teismingos teismų sistemai priklausantiems magistratų teismams, juose dirba teisėjai ir prokuratūros magistratai, atitinkamai atliekantys teisėjų ir tyrėjų funkcijas.

Teismų administravimas

Pagal Konstituciją Teisingumo ministerija dėl savo specialios funkcijos, vaidmens ir santykio su teismų sistema yra už teismų administravimą atsakinga vyriausybės struktūra.
Išlaikę labai sunkų valstybinį egzaminą magistratai paskiriami į teismus pagal tam tikrą kompetencijos sritį ir pagal asmeninį pasirinkimą. Jie negali būti paskirti, paaukštinti, nušalinti nuo pareigų, perkelti į kitas pareigas ar nubausti be Aukščiausiosios magistratų tarybos (*Consiglio Superiore della Magistratura,* CSM) svarstymo, jiems turi būti taikomos specialios apsaugos garantijos.
CSM turi įvertinti visus su magistratais susijusius klausimus, ji gina magistratų ir jų statuso nepriklausomumą.
Italijos Respublikos prezidentas taip pat yra CSM pirmininkas.
Teisingumo ministerija administracines ir organizacines funkcijas atlieka dviem lygmenimis:
centrinėse struktūrose (*dipartimenti*), daugiausia Romoje, o specialios kompetencijos atveju ir vietos skyriuose;
teismo tarnybose, teismuose ir kitur.
Administracinės funkcijos taip pat apima teismų tarnybų darbuotojų reikalus.
Aukščiausias pareigas teismuose (arba prokuratūrose) užima:
vyriausiasis magistratas, kuris atsakingas už teismus, jo žodis lemiamas tarnybai priimant sprendimus;
teismo valdytojas (*dirigente*), kuris organizuoja teismo tarnybų darbą, kad teisėjams ir prokurorams būtų teikiama išorės ir vidaus pagalba. Teismo valdytojo pareigos yra aukščiausios iš visų administracinių pareigų.

Teismų rūšys. Trumpas aprašas

Teismų organizacinė struktūra tokia:

Pirmoji instancija

Taikos teisėjai (*giudici di pace*) – tai teisinio išsilavinimo neturintys teisėjai. Jie nagrinėja paprastas civilines ir baudžiamąsias bylas.
Teismai (*tribunali*) nagrinėja svarbesnes bylas.
Baudžiamųjų bylų tarnyba (*ufficio di sorveglianza*) – tai pirmoji instancija, kurioje nagrinėjamos bylos, susijusios su baudžiamąja teisena (kalinių, teistumo klausimai ir kt.).
Nepilnamečių bylų teismas (*tribunale per i minorenni*).

Antroji instancija

Antrosios instancijos teismai nagrinėja apeliacinius skundus dėl pirmosios instancijos teismų sprendimų faktų ir teisės aiškinimo klausimų. Juos sudaro:
apeliaciniai teismai (*corte d'appello*),
baudžiamųjų bylų teismai (*tribunale di sorveglianza*) – antrosios instancijos (ir kai kuriais specialiais atvejais – pirmosios instancijos) baudžiamosios teisenos teismai.

Trečioji instancija

Norint kasacine tvarka apskųsti teisės pažeidimą aukščiausiu lygmeniu:
Aukščiausiasis Teismas (*corte di cassazione*) – bendrosios kompetencijos ir galutinės instancijos teismas.
Pagrindiniuose teismuose taip pat yra specialūs skyriai. Prisiekusiųjų teismuose (*corti d'assise*) posėdžiauja du profesionalūs teisėjai ir šeši prisiekusieji. Prisiekusieji parenkami iš piliečių trumpam laikotarpiui, bendradarbiavimo tikslais ir iš įvairių visuomenės sluoksnių. Šie teismai priima sprendimus bylose dėl sunkių nusikaltimų (žmogžudysčių, sunkaus kūno sužalojimo ir pan.).
Prokurorų vaidmenį teismo procese atliekantys magistratai yra:
pirmosios instancijos vyriausieji prokurorai (*procuratore della Repubblica presso il Tribunale*) ir jų pavaduotojai (*sostituti procuratori*);
antrosios instancijos vyriausieji prokurorai (*procuratore generale presso la Corte d'appello*) ir jų pavaduotojai (*sostituti procuratori generali*);
Aukščiausiojo Teismo generalinis prokuroras (*procuratore generale presso la Corte di cassazione*) ir jo pavaduotojai (*sostituti procuratori generali*).

Italijoje prokuroro vaidmenį atlieka karjeros magistratai, kurie savo funkcijas vykdo tarnybos vadovo prižiūrimi. Šios pareigos suskirstytos pagal atitinkamą tik prokuratūroms taikomą hierarchiją.

Teismų hierarchija

	Civilinė jurisdikcija	Baudžiamoji jurisdikcija	Nepilnamečių bylos	Teismų sprendimų vykdymo priežiūra
I pakopa	Taikos teisėjas	Taikos teisėjas	Nepilnamečių bylų teismas	Baudžiamųjų bylų tarnyba / Baudžiamųjų bylų teismas
II pakopa	Teismas	Teismas	Apeliacinio teismo specialusis skyrius	Baudžiamųjų bylų teismas
	Apeliacinis teismas	Apeliacinis teismas		
Teisės pažeidimas	Aukščiausiasis Teismas (arba Kasacinis Teismas)	Aukščiausiasis Teismas (arba Kasacinis Teismas)	Aukščiausiasis Teismas (arba Kasacinis Teismas)	Aukščiausiasis Teismas (arba Kasacinis Teismas)

Teisinių duomenų bazės

Italijos teisingumo ministerijos interneto svetainėje pateikiama informacija apie teismus, Teisingumo ministeriją, atitinkamas kompetencijos sritis, taip pat įvairių tarnybų kontaktinė informacija.

Aukščiausiosios magistratų tarybos interneto svetainėje italų, anglų ir prancūzų kalbomis pateikiami duomenys apie Italijos teismų sistemą.

Abiem interneto svetainėmis galima naudotis nemokamai.

Paskutinis naujinimas: 18/01/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.